

GRAĐANIN

SVETA

GODINA I, BROJ 3

THE UNIVERSAL DECLARATION OF Human Rights

JANUAR 2012. GODINE

WHEREAS recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

WHEREAS disregard and contempt for human rights have resulted in barbarous acts which have outraged the conscience of mankind, and the advent of a world in which human beings shall enjoy freedom of speech and belief and freedom from fear and want has been proclaimed as the highest aspiration of the common people,

WHEREAS it is essential, if man is not to be compelled to have recourse, as a last resort, to rebellion against tyranny and oppression, that human rights should be protected by the rule of law,

WHEREAS it is essential to promote the development of friendly relations between nations,

WHEREAS the peoples of the United Nations have in the Charter reaffirmed their faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the

human person and in the equal rights of men and women and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

WHEREAS Member States have pledged themselves to achieve, in cooperation with the United Nations, the promotion of universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms,

WHEREAS a common understanding of these rights and freedoms is of the greatest importance for the full realization of this pledge,

NOW THEREFORE THE GENERAL ASSEMBLY

Proclaims this Universal Declaration of Human Rights as a common standard of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly in mind, shall strive by teaching and education to promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction.

Each one of us
has potential to make a difference!

ARTICLE 1
rights. They are
towards one another

ARTICLE 2
forth in this Declaration
colour, sex, language,
social origin, or
shall be made
status of the country
independent, or
sovereignty.

ARTICLE 3
person.

ARTICLE 4
the slave trade

ARTICLE 5
or degrading treatment

ARTICLE 6
person before the law

ARTICLE 7
discrimination
protection against
any form of

ARTICLE 8
competent national
granted him by law

ARTICLE 9
exile

ARTICLE 10
hearing by an impartial
tribunal

ARTICLE 11
innocent until proved guilty
according to law in a public
trial, at which the accused
shall have the opportunity
of being heard on all charges
against him on account of any
act or omission of a criminal
nature.

government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures.

ARTICLE 22 Everyone, as a member of society, has the right to social security and is entitled to realization, through national effort and international co-operation and in accordance with the organization and resources of each country, of the economic, social and cultural rights.

ARTICLE 29 (1) Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible. (2) The exercise of his rights and freedoms shall be subject to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society. (3) These rights and freedoms shall be exercised without abuse of the rights of others.

Umesto uvoda

Pravo na slobodu misli, savesti, uverenja i izražavanja

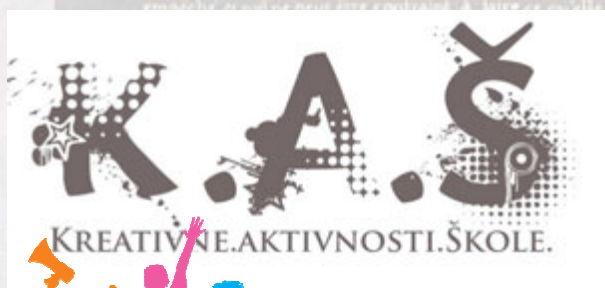
Januarski broj uopšte nije bio planiran, delom zbog testova sistematizacije krajem prvog polugodišta, a delom zbog zimskog raspusta. Činilo nam se da bi ta pauza bila potpuno primerena, međutim tema broja bila je dovoljno inspirativna da smo smogli snage i vremena da iznedrimo i januarsko izdanje.

U duhu Dana ljudskih prava (10. decembar) završili smo prethodnu i započeli novu kaledarsku godinu. U tom duhu je i ovaj broj časopisa „Građanin sveta”, sa osnovnom porukom da svako od nas može doprineti razvoju svesti o ljudskim i građanskim pravima i slobodama, te da svako od nas može da štiti kako svoja, tako i tuđa prava i slobode.

Biti primeran građanin prvenstveno znači ispunjavati sve građanske dužnosti i obaveze, ali i poštovati ljudska i građanska prava i slobode svih ljudi na svim meridijanima. Ukoliko ne ispunjavamo građanske dužnosti i obaveze, ne možemo adekvatno štiti svoja prava i slobode; ukoliko ne poštujemo tuđa prava i slobode, ne možemo zaštititi ni sopstvene.

Naravno, nije nam bila namera da ovako široko postavljenu temu iscrpimo do kraja, već da artikuliramo neka svoja tumačenja i razmatranja, kao i da pružimo skromne, ali ne i beznačajne, smernice kako da saznamo više o ovoj temi.

Koordinator

U ovom broju:

Aktuelnosti 3

VII konkurs *Cognitia Libera*

Tema broja:

Ljudska prava

Analiza psihologije ženke *Homo Sapiens* 4*Balkanorum-a*

Ana Macanović

Branioči ljudskih prava 6

Petar Nenadić

Da li je moralno tretirati ljude kao robu? 8

Nevena Marković

Organizacije za ljudska prava i međuvladina 9

i vladina tela koja se bave ljudskim pravima

Danilo Plavšin

Preporučujemo 12

Internet u službi obrazovanja: ljudska prava

Jezičke zavrzlake 14

Rečnik ljudskih prava

Jovana Bošković

Interesantna mesta 16

Štuttgart

Đorđe Petrović

Istorijski kutak 18

Interesantni istorijski podaci

Luka Bojčić

Retrospektiva 20

Kratkometražni film „Imam pravo na...”

Srđan Barišić

Osvrti na istraživanja učenika 22

A kakav je vaš puding?

Kristina Stanković

Aktuelnosti

VII konkurs *Cognitia Libera*

Gimnazija „Ruđer Bošković”

r a s p i s u j e

VII KONKURS COGNITIA LIBERA

za radove iz oblasti filozofije i sociologije za učenike gimnazija

T E M E:

- Da li genetskim modifikovanjem možemo čoveka učiniti moralnijim?
- Da li rast znanja podiže nivo moralne svesti?
- Ima li mesta za empatiju u svetu koji se upravlja prema principima korisnosti?
- Tehnologija u službi kvalitetnijeg obrazovanja
- Reforma obrazovanja u službi poštovanja različitosti

Prijave za konkurs se primaju do 1. februara 2012. godine.

- elektronskim putem na adresu:

nena.surlan@boskovic.edu.rs

- poštom na adresu:

Gimnazija „Ruđer Bošković” (za COGNITIA LIBERA)

Kneza Višeslava 17, 11.000 Beograd

Prijava za konkurs treba da sadrži temu, ime i prezime učenika, razred, naziv škole i ime mentora.

Radovi se predaju isključivo u elektronskoj formi do 15. marta 2012. godine.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Tema broja: **Ljudska prava**

Piše: **Ana Macanović IV/2**

Analiza psihologije ženke *Homo Sapiens Balcanorum*-a iliti kada žene na Balkanu postanu svesne da su žrtve nasilja u porodici

Istorijski posmatrano, mlatnuti svoju ženu je sasvim normalna stvar. Supa ne valja – mlatni ženu koja ju je kuvala. Deca su histerična – mlatni ženu koja ih je odgajala. Žena je nesrećna – mlatni je, pa ne hraniš je za džabe, svakako se samo vuče po kući i ne zarađuje ništa (na stranu to što si je baš ti onemogućio da privređuje).

Praistorijski posmatrano, mlatnuti svoju ženu je nedopustiva stvar. To je žena koja će ti roditi potomstvo i produžiti tvoju vrstu, koja ti čuva ognjište i useve i radi na njima. Ona je ta koja će te nahraniti ako tvoj lovački ili ratni pohod propadne i ona je ta koja će biti tvoj oslonac. Ali, prošla su vremena matrijarhata.

U osvešćenim društvima su prošla i vremena patrijarhata. Svet – sa akcentom na Evropi – propagira jednakost. Feministkinje su se u mnogim zemljama već izborile za svoja prava da rade, glasaju, nose kratke suknje i vole (čak i jedna drugu, ako žele). Iako je proces ispravljanja vekovnih neravnopravnosti tekao sporo i mučno, danas su žene uspele da se domognu velikog broja stvari koje su im donedavno bile daleke – poput pozicija na vrhu države.

Ipak, pregršt je društava koja žene i dalje tretiraju poput životinja. Društava koja im kriju lica i ne daju pravo glasa, koje primenjuju dvostruke standarde i omogućavaju muškarcu da ima više žena, a ženu koja prevari kamenuju... (Ne, ne ulazim u moral prevare. Konstatujem.) Društavo ih drži zatočene u kući i kuhinji, potčinjava ih mužu i čini zavisnim od muškaraca.

Pregršt je muškaraca koji i danas iskreno veruju u intelektualnu inferiornost takozvanog „slabijeg” iliti „lepšeg” pola. I isto ih je toliko koji veruju da udariti ženu nije ništa gore nego udariti životinju. I da vikanje i pretnje nisu ništa do njihovo prirodno pravo.

Brdoviti Balkan. Srbija. Država koja je tako blizu Evropi, a tako daleko od njenih ideala (ili makar onih koje propagira). Zemlja je kvazievropska, a istovremeno bolno tradicionalna i patrijarhalna. Zemlja u kojoj većina „pravih muškaraca” dandanas, u 21.veku, veruje da su žene „glupe”. Sa takvim se stereotipima još i može boriti. Mnogo je teže preći preko psihičkog nasilja. Međutim, postoji nešto sa čime se žena nikako ne može izboriti. A to je fizička sila.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

U periodu od 1. januara do 30. juna 2011. godine je na teritoriji Srbije ubijena 21 žena u porodično/partnerskom kontekstu. Jedanaest žena je usmrćeno oružjem ili oruđem – bilo nožem, bilo pištoljem, ili, koliko god to zverski zvučalo – sekirom. Premlaćene su tri, a jedna zadavljena. Majku je na ovaj način izgubilo 37 osoba.

Jednoj ženi i budućoj majci ove brojke zvuče stravično, a to su samo one koje nisu doživele sutra.

Prosečan Balkanac smatra da je ženi mesto u kući, u ulozi majke i domaćice. Ona ne treba da se meša u poslove, a ukoliko to čini, ne bi bilo loše da su u pitanju manje značajne stvari. Natprosečan Balkanac smatra da žena ima pravo da radi. Da je to čak dobro. Ipak, većina njih i dalje isključivo njoj prepušta i ulogu radnice i majke i domaćice, ostavljajući joj prostor da se pita vredi li se emancipovati.

Pa ipak, najgore je to što veliki broj žena nema svest o svojim pravima. Budući da je od rođenja pod uticajem i pritiskom tradicionalnih balkanskih shvatanja i sistema vrednosti, prosečna Balkanka i dalje ne smatra lošim kada joj muž udari šamar ili podigne ton. One će i dalje ići korak iza njega, izuvati mu cipele i tiho i pokorno slušati njegove reči. Prima sve udarce kao nešto neminovno što joj prirodno sleduje. Podnosi sve uvrede kao da joj je to obaveza.

Naš stepen tolerancije daleko je viši nego u otvorenim društvima. Mi verujemo u očinsku jaku figuru koja ima sve povlastice, koja nas može, frustrirana svojim neuspehom, udariti, koja nas može, budući da nas hrani, ponižavati godinama, ne dajući nam pravo na odgovor. Mi verujemo da se isplati trpeti i da niko neće čuti naš glas koji vapi. Mislimo da treba izdržati zbog dece, ugleda, sebe. Nama je još uvek čudna zamisao da bi jedna žena mogla okrenuti leđa mužu i išetavši iz kuće sama nastaviti da živi. Čuvamo svaki udarac i svaki ožiljak duboko u sebi.

Bojimo se osvete gnevne „jače polovine”. Bojimo se šta će on reći ako nekome otkrijemo šta se dešava iza zatvorenih vrata. Bojimo se da podignemo glas jer nema ko da nas zaštiti. Bojimo se sramote i lavine mržnje koju bi nam razotkrivanje donelo. Bojimo se da ćemo opet, iako žrtve, ispasti krive.

Šesnaest dana godišnje nije dovoljno. Par sigurnih kuća nije dovoljno. Treba se boriti protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici svaki dan. Žene moraju naučiti da uoče kada su žrtve. I moraju ustati, a društvo im mora pružiti ruku. Muškarci moraju da otvore oči i shvate da smo zapravo svi, iako drugačiji, jednaki i da svi zaslužujemo ista prava.

I moramo se svi zajedno boriti za njih.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Tema broja: **Ljudska prava**

Piše: **Petar Nenadić IV/2**

Branioci ljudskih prava

Svako ima pravo da se pojedinačno i zajedno sa drugima unapređuje i zalaže za zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Tako kaže Član 1. deklaracije UN o braniocima ljudskih prava. Baš tim ljudima, koji se bore za očuvanje svojih prava i sloboda, kao i za to da i drugi mogu da uživaju u istim, baviće se ovaj članak.

Javnost premali značaj pridaje ovim ljudima, koji su na mnogo načina heroji, kao i žrtve onih koji bi zarad svojih ciljeva, ili neke iskvarene ideologije sprečili sprovođenje onoga što svako ljudsko biće rođenjem zaslužuje – osnovna ljudska prava i slobode.

Each one of us
has potential to make a difference!

RUĐER BOŠKOVIĆ

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

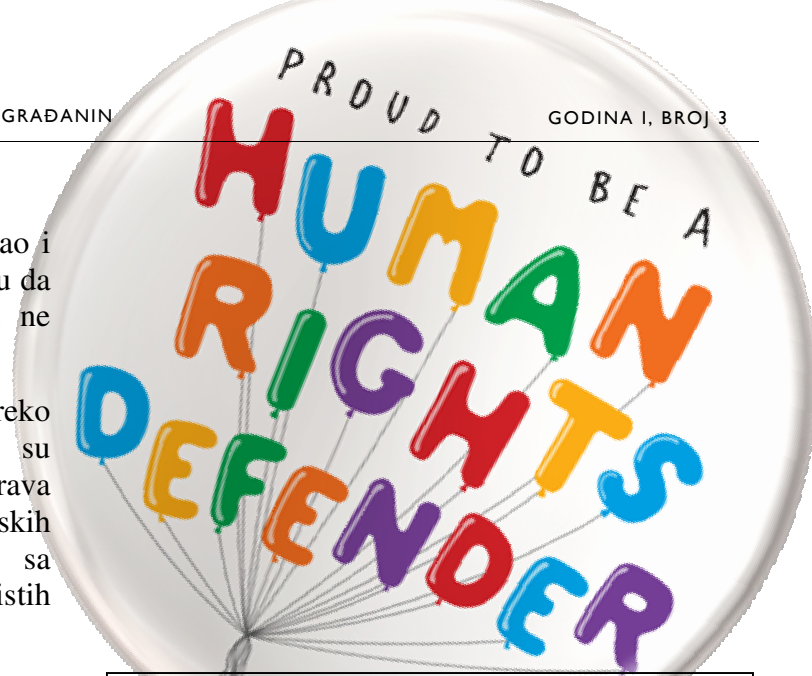
Svaki čovek ima pravo da se bori za svoja, kao i tuđa prava i slobode, a svaka država ima obavezu da takve ljude zaštititi. To se nažalost sve češće ne dešava, ili zbog nemoći ili, još gore, apatije.

Dan ljudskih prava je 10. decembra. Preko potrebna pažnja je posvećena žrtvama koje su načinili aktivisti za ljudska prava u borbi za prava drugih. U današnjem svetu, kada kršenja ljudskih sloboda dobijaju medijsku pažnju, opasnosti sa kojima se suočavaju ljudi koji se za poštovanje istih zalažu često prođu zapanjujuće neopaženo.

Širom sveta ovakvi ljudi bivaju napadani od strane ekstremista, zatvarani od strane korumpiranih i diktatorskih režima, ili diskriminirani od strane društva za čije se poboljšanje žrtvuju. Organizacija „Human Rights Watch” u svom svetskom izveštaju navela je da se položaj boraca za ljudska prava popravljala zabrinjavajuće sporo, i navela je primere država poput Severne Koreje i Turkmenistana gde su vlade toliko represivne da ne postoji mogućnost organizovanja bilo kakvog udruženja za ljudska prava.

Naveli su da se borba za ljudska prava i zaštita boraca mora smatrati jednim od prioriteta savremenog sveta i da je potrebno da se svi koji tu borbu podržavaju aktivno priključe i daju svoj doprinos.

Edmundu Berku se pripisuje da je rekao: „Sve što je potrebno zlu da pobedi je da dobri ljudi ne čine ništa da bi se ono sprečilo.” I, zaista, kada uspe da utiša glasove koji viču za slobodu i pravdu, zlo će konačno pobediti.

Međunarodne organizacije branioca ljudskih prava:

Front Line Defenders:

<http://www.frontlinedefenders.org/>

International Service for Human Rights:

<http://www.ishr.ch/>

Human Rights Defenders Tulip:

<http://www.humanrightstulip.org/simplepage/home/>

Human Rights House Network:

<http://www.humanrightshouse.org/>

Human Rights Defenders Programme of the OMCT: <http://www.omct.org/human-rights-defenders/>

Amnesty International: Protecting Human Rights Defenders: <http://www.amnesty.org/en/human-rights-defenders>

Civil Rights Defenders:

<http://www.civilrightsdefenders.org/>

Peace Brigades International:

<http://www.peacebrigades.org/index.php>

Svaka država ima najveću odgovornost i obavezu u zaštiti i sprovođenju svih ljudskih prava i osnovnih sloboda, inter alia, primenom onih koraka koji su nužni da se stvore svi neophodni uslovi u društvenoj, ekonomskoj, političkoj i ostalim oblastima, kao i neophodnim zakonskim garancijama kojima bi se osiguralo da su sve osobe, pojedinačno i zajedno sa drugima, a koje su pod njenom jurisdikcijom, u mogućnosti da uživaju sva prava i slobode u praksi.

Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca/ki, grupa, i društvenih organa u unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, član 2, stav 1.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Tema broja: **Ljudska prava**

Piše: *Nevena Marković IV/2*

Da li je moralno tretirati ljude kao robu? *Human trafficking*

Human trafficking je ilegalna trgovina ljudskim bićima koja za cilj ima reproduktivno ropstvo, seksualnu eksploataciju, prinudni rad – danas poznatiji kao ropstvo.

Trgovina ljudima je jedan od glavnih problema u borbi protiv kriminala danas, a bazira se na ekonomskoj i seksualnoj eksploataciji ljudi. Predstavlja i jedan od najčešćih vidova kršenja ljudskih prava s obzirom da žrtve nemaju prava na slobodno kretanje, niti slobodu izbora – nemaju kontrolu nad sopstvenim životima.

Žrtve uglavnom bivaju prisiljene na prostituciju, prinudni rad, bavljenje kriminalom, prodaju sopstvenih organa zarad „lagodnijeg života trgovca“. Ne postoji određeni profil ljudi niti pol ko će biti potencijalna žrtva. Ljudi često misle: „Ja sam pametan/a, obrazovan/a, meni to ne može da se desi“, ali bilo ko može biti sledeća žrtva.

Oni koji žele promenu u svom životu postaju radoznali i slušaju sve predloge sa strane i postaju laka meta. Ukoliko su pritom ponude koju dobiju povoljne i u kombinaciji sa pričom o boljem životu, poslu – ljude će lako privući ponuda i na kraju ih i uvući u skoro bezizlaznu situaciju. SKORO bezizlazna jer su retki oni kojima pođe za rukom da se oslobode „ropstva“, a posebno jakog uticaja koji trgovac ostavi na njih (ima moć govora kojim ih ubedi da on čini samo dobro za žrtvu, i na kraju sama žrtva sebe ne smatra žrtvom, a sve to u kombinaciji sa jakim opijatima).

„Trgovina ljudima“ znači vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica, uz primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi radi dobijanja pristanka lica koje ima kontrolu nad drugim licem u cilju iskorišćavanja. Iskorišćavanje, u najmanju ruku, treba da uključuje iskorišćavanje prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilan rad ili pružanje usluga, služenje, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu ili vađenje ljudskih organa.

Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ludima, član 4, stav 1.

Trgovina se realizuje u tri koraka:

- onaj ko osobu uvodi u proces trgovine obično je osoba koju žrtva dugo poznaje i ima bezuslovno poverenje u tu osobu,
- tranzit žrtava, unutar ili van zemlje,
- eksploatacija žrtve, najstrašniji stadijum za žrtvu jer u ovom momentu žrtva postaje direktno umešana i izložena svemu što trgovac zahteva od nje.

Tema broja: **Ljudska prava**

Piše: *Danilo Plavšin IV/2*

Organizacije za ljudska prava i međuvladina i vladina tela koja se bave ljudskim pravima

Mnoge organizacije širom sveta ulažu napore da zaštite ljudska prava i spreče ljudsko zlostavljanje. Glavne organizacije prikazuju dokaze nasilja javnosti i upućuju pozive za sprečavanje istih, kako na vladinom tako i na nevladinom nivou.

Javna podrška je osuda zlostavljanja i važna je za uspeh u borbi protiv nasilja jer su organizacije za ljudska prava najefektivnije kada su njihovi pozivi za reformu podržani od strane medija.

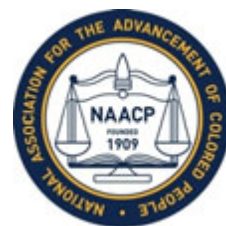
AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International je pokret ljudi širom sveta koji se zalaže za ljudska prava. Ovaj pokret poseduje preko 2,2 miliona članova u više od 150 zemalja. Oni se bave istraživanjima i sprovode akcije da zaštite i spreče zlostavljanje ljudskih prava i zahtevaju pravdu za one čija su prava narušena.

NATIONAL ASSOCIATION FOR THE ADVANCEMENT OF COLORED PEOPLE (NAACP)

Misija NAACP-a je da osigura političku, edukacionu, socijalnu i ekonomsku jednakost prava ljudi i da eliminiše rasnu diskriminaciju.

HUMAN RIGHTS WATCH

„Hjuman rajts voč” je organizacija posvećena zaštiti prava ljudi širom sveta. Oni istražuju i izlažu nasilje nad ljudskim pravima, bave se statističkim podacima zlostavljača i izazivaju vlade i sve one institucije koje imaju moć da spreče zlostavljanje i da poštuju međunarodne zakone o ljudskim pravima.

HUMAN RIGHTS WITHOUT FRONTIERS (HRWF)

Ovo udruženje se fokusira na posmatranje, istraživanje i analizu podataka u domenu ljudskih prava kao i na promociju demokratije i vladavine prava na nacionalnom i internacionalnom nivou.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

UNITED NATIONS EDUCATIONAL, SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION (UNESCO)

Cilj UNESCO-a je da naglasi važnost mira za celokupno čovečanstvo, da osnaži svest ljudi i da se ponaša kao katalizator za regionalnu, nacionalnu i međunarodnu saradnju u polju ljudskih prava.

CHILDREN'S DEFENSE FUND (CDF)

Fond za zaštitu dece zastupa njihove interese i bavi se planovima i programima za pomaganje deci koja imaju nepovoljne uslove za život, štiti ih od zlostavljanja i zapostavljanja i osigurava im prava za edukaciju i sigurnost u odrastanju.

UNITED NATIONS CHILDREN'S FUND

UNICEF je osnovan od generalne skupštine Ujedinjenih nacija kako bi se bavio zaštitom dečijih prava, pomagao u ispunjenju njihovih osnovnih potreba i povećao mogućnosti za ispunjenje njihovih potencijala. UNICEF mobilise političku volju i materijalne resurse za pomoć državama u razvoju i za osiguravanje prve pomoći za decu.

SIMON WIESENTHAL CENTER

Centar „SIMON WIESENTHAL” je međunarodna jevrejska organizacija za ljudska prava koja se bori protiv antisemitizma, mržnje i terorizma promovišući ljudska prava i dostojanstvo. Predavanjima mlađim generacijama na temu Holokausta teži ka odbrani Jevreja širom sveta.

UNITED NATIONS OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS

Misija ove organizacije je zaštita ljudskih prava za sve ljude i pomoć ljudima da se upoznaju sa sopstvenim pravima i da asistiraju kako bi se održala ta prava osiguravajući time da će ona u budućnosti biti sprovedena.

OFFICE OF THE UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES

Ova organizacija vodi koordinirane međunarodne akcije zaštite izbeglica i rešavanje njihovih problema. Osnovna svrha je očuvanje prava i opšteg dobra izbeglica. Takođe, zalaže se za to da svako može da potraži azil i sigurno utočište u drugoj zemlji sa opcijom da se vrati u svoju državu, da ostane na toj lokaciji ili da se preseli u treću državu.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

US STATE DEPARTMENT BUREAU OF DEMOCRACY, HUMAN RIGHTS AND LABOR

Departman se bavi otkrivanjem istina i činjenica u okviru svih njenih istraživanja u domenu ljudskih prava i objavljuje godišnje izveštaje na nivou države. Kancelarija se bavi i sprečavanjem postojećih zlostavljanja i održava partnerstvo sa organizacijama posvećenim ljudskim pravima.

OFFICE FOR DEMOCRATIC INSTITUTIONS AND HUMAN RIGHTS OF THE ORGANIZATION FOR SECURITY AND CO-OPERATION IN EUROPE (OSCE)

Ova kancelarija se sastoji od učesnika iz 56 država širom Evrope, Centralne Azije i Južne Amerike. Bavi se zalaganjem za ljudske aktivnosti fokusirane pre svega na slobodu kretanja i religije, zaštitu od nasilja i sprečavanje trgovine ljudima.

COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS, COUNCIL OF EUROPE

Ovo telo je nezavisna institucija u okviru Saveta Evrope osnovano sa ciljem da promoviše svest i poštovanje ljudskih prava, nema karakter suda i ne bavi se individualnim žalbama, ali može izvesti odgovarajuće zaključke i sprovesti inicijative za zaštitu ljudskih prava individua u odnosu na nasilje nad njima.

EUROPEAN OMBUDSMAN

Evropski ombudusman ispituje žalbe o lošoj administraciji u okviru tela Evropske unije i kompletno je nezavisan i neutralan.

EUROPEAN COMMISSION EMPLOYMENT, SOCIAL AFFAIRS AND EQUAL OPPORTUNITIES

Evropska komisija se bavi kreiranjem više poslova, kao i unapređivanjem istih. To je institucija koja propagira jednake mogućnosti za sve.

AFRICAN COMMISSION ON HUMAN AND PEOPLES' RIGHTS

Komisija formalno ima tri glavne funkcije: zaštitu ljudskih prava, promociju ljudskih prava i interpretaciju afričkog poglavlja iz oblasti ljudskih prava.

ASIAN HUMAN RIGHTS COMMISSION

Azijska komisija za ljudska prava ima za cilj postizanje zaštite i promocije ljudskih prava putem posmatranja, istraživanja i sprovođenja solidarnih aktivnosti.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Preporučujemo

Internet u službi obrazovanja: ljudska prava

Među brojnim internet prezentacijama na kojima se tretira tema ljudskih prava, preporučujemo sledeće sajtove, uglavnom zvaničnih prezentacija međunarodnih institucija, putem kojih možete steći izuzetno dobro znanje o ljudskim pravima i slobodama.

United Nations - Human Rights

<http://www.un.org/en/rights/>

Linkovi: *UN Bodies, Thematic Issues, International Courts and Tribunals, Other Resources ...*

Office of the High Commissioner for Human Rights (UN)

<http://www.ohchr.org/EN/Pages/WelcomePage.aspx>

Linkovi: *Your Human Rights, Human Rights Bodies, Publications and resources ...*

Council of Europe's Directorate General of Human Rights and Rule of Law

http://www.coe.int/t/dghl/welcome_en.asp

Linkovi: *Directorate General / Publications, Standard-Setting, Co-Operation, Monitoring, Venice Commission ...*

Office for Democratic Institutions and Human Rights of the osce

<http://www.osce.org/odihr>

Linkovi: *What we do, Resources ...*

Youth for Human Rights

<http://www.youthforhumanrights.org/>

Linkovi: *What are Human Rights, Voices for Human Rights, 30 Videos - 30 Rights, The Story of Human Rights ...*

Universal Declaration of Human Rights

<http://www.un.org/en/documents/udhr/>

Tekst Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima; link za srpsku verziju: *Resources*

European Convention on Human Rights

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts/The+Convention+and+additional+protocols/The+European+Convention+on+Human+Rights/>

Tekst Evropske konvencije o ljudskim pravima; postoji link za srpsku verziju.

Uprava za ljudska i manjinska prava

<http://www.ljudskaprava.gov.rs/>

Linkovi: *Konvencije, Propisi ...*

Ombudsman - Zaštitnik građana Republike Srbije

<http://www.ombudsman.rs/>

Linkovi: *Važni pravni akti, Izdavačka delatnost, Linkovi, Zaštitnik i građanin ...*

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

**All human beings are born free
and equal in dignity and rights.**

Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos.

Savorre manuša biandōn meste thaj barabar k-o demnipen aj k-e hakaja.

يولد جميع الناس أحراراً متساوين في الكرامة والحقوق.

Tous les êtres humains naissent libres et égaux en dignité et en droits.

人人生而自由, 在尊严和权利上一律平等。

Alle Menschen sind frei und gleich an Würde und Rechten geboren.

כל בני אדם נולדו בני חורין ושווים בערכם ובזכויותיהם.

Все люди рождаются свободными и равными в своем достоинстве и правах.

Tutti gli esseri umani nascono liberi ed eguali in dignità e diritti.

**Sva ljudska bića rađaju se slobodna
i jednaka u dostojanstvu i pravima.**

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Jezičke zavrslame

Piše: *Jovana Bošković IV/3*

Rečnik ljudskih prava

Amandman – poreklo vodi iz francuskog jezika, od reči *amendment-amender*, što znači izmeniti. Amandman znači poboljšanje, popravka, reformacija. To je dodatak već gotovom zakonskom predlogu ili odredbi, kojim se taj zakon dopunjuje ili prepravlja.

Amnestija – nastala od grčke reči *amnestie* što znači zaboravljanje. Amnestija je oslobođenje od krivičnog gonjenja, potpuno ili delimično oslobođenje od izvršenja kazne, zamena izrečene kazne blažom ili brisanje osude.

Autonomija – od grčke imenice *autonomos*, *autos* – sam i *nomos* – zakon, iliti nezavistan, „onaj koji živi prema svojim zakonima”. To je samouprava ili samozakonodavstvo. Koristi se npr. kod termina politička autonomija.

Azil – vodi poreklo iz latinskog jezika. *Asylon* znači utočište (od političkog progona). Pravo azila je pravo političkih krivaca, vojnih begunaca i sl. na utočište u nekoj stranoj državi.

Veto – prvo lice jednine prezenta od glagola *vetare*; *veto* se prevodi kao: „Zabranjujem!” To je pravo pojedinca, grupe ili države da izdvajanjem glasa onemogući donošenje neke odluke.

Deklaracija – od latinskog *declaratio* što znači objava, izjava ili izjašnjenje. Deklaracija je dakle, objavljivanje nekog zakona preko ovlašćenog tela, tj. političkog ili državnog organa.

Emancipacija – francuski *emancipation* i znači oslobođenje od nekog oblika zavisnosti ili potčinjenosti. U današnjem pravu je to npr. oslobođenje od očinske ili starateljske vlasti, ili postajanje punoletnim.

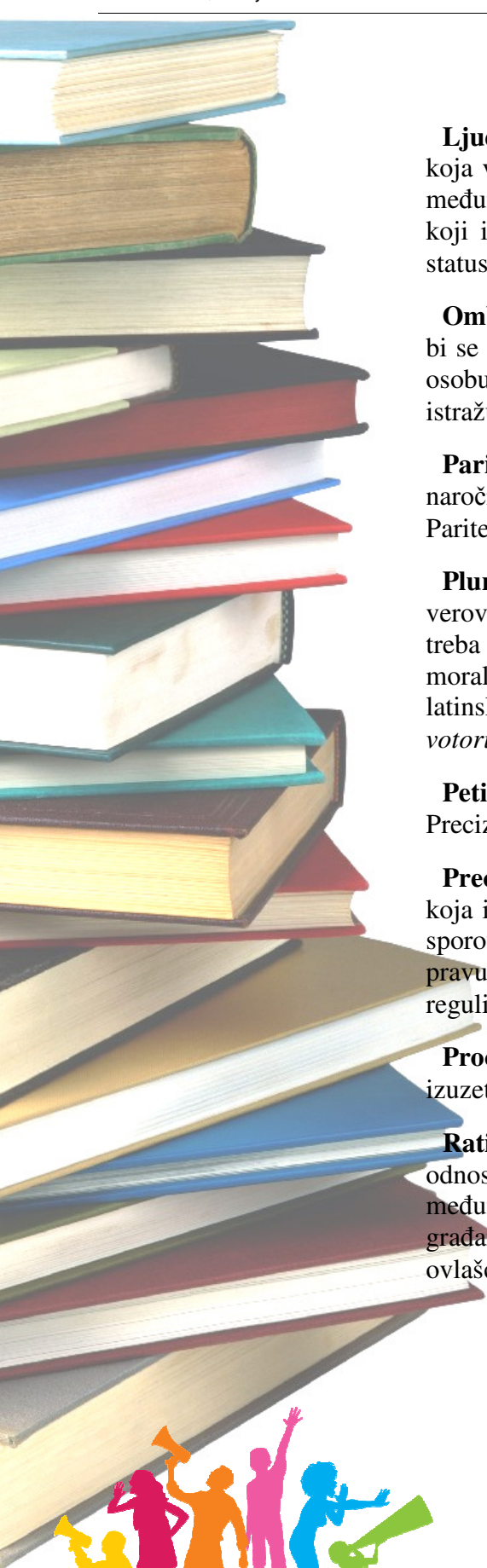
Instanca – od latinskog glagola *instare* – stajati na čemu, nastojati. Instanca je nadležna vlast ili sudska nadležnost.

Interpelacija – na latinskom *interpellatio* je prekidanje u govoru ili prigovor. To je pitanje kojim poslanik, u parlamentu, traži od vlade ili nekog ministra odgovor, odnosno razjašnjenje o nekim činjenicama, stavovima i postupcima vlade.

Konvencija – nastala od latinske reči *conventio* – sporazum ili neka nagodba, ugovor između pojedinih država kojim se regulišu njihovi međusobni pravni, politički i ekonomski odnosi. U Engleskoj konvencija je sastanak parlamenta u vreme kad nema kralja.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Ljudska prava – prava koja pripadaju svakom ljudskom biću po rođenju i koja vlast u pravnoj državi ne sme da krši, već mora da u poštuje na osnovu međunarodnih dokumenata i domaćih zakona. Pojam ljudskih prava je koncept koji ima za ideju da sva ljudska bića imaju univerzalna prirodna prava, tj. status, nezavisno od etniciteta, državljanstva i pola.

Ombudsman – institucija koju je uveo Švedski parlament 1809. godine kako bi se kontrolisala izvršnu vlast. Reč *ombudsman* u švedskom jeziku označava osobu koja „ima sluha za narod”. On je poverenik ili narodni advokat koji istražuje pritužbe građana na rad državnih organa i javnih službi.

Paritet – na latinskom *paritas* znači jednakost, ravnopravnost. Odnosi se naročito na pripadnike raznih veroispovesti pred sudom i u državnoj upravi. Paritet je takođe utvrđeni odnos vrednosti novca drugih država.

Pluralizam – na latinskom *pluralis* što znači u množini. Pluralizam je verovanje u moć podeljene političke vlasti, tj. uverenje da ustav jedne države treba da omogući ispoljavanje različitih političkih, religioznih, nacionalnih i moralnih opredeljenja. Za razliku od pluralizma, pluralitet je nastao od latinske reči *pluralitas* i znači množina, većina. Poznat je i termin *pluralitas votorum* što znači – većina glasova.

Peticija – od latinske reči *petitio* što označava molbu, traženje, zahtevanje. Precizno peticija je kolektivna ili zahtev koji se podnosi vlasti.

Precedent – sudska presuda kojom je odlučeno o konkretnom predmetu, a koja istovremeno obavezuje sudove na jednako postupanje u budućim novim sporovima istog sadržaja. Precedenti su naročito prisutni u engleskom opštem pravu (*common law*). Oni predstavljaju pravnu normu ili više normi koje regulišu neku materiju.

Procedura – od latinskog *procedura* i znači postupak, tj. način rada od izuzetnog značaja u demokratskom donošenju odluka.

Ratifikacija – na latinskom *ratificatio* znači potvrđivanje i ima dva značenja, odnosno primene. U međunarodnom pravu ratifikacija je potvrda međunarodnog ugovora koju vrše najviši organi države čiji su predstavnici. U građanskom pravu ratifikacija je naknadno odobrenje posla koji je zaključilo ovlašćeno lice ili punomoćnik.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Interesantna mesta

Piše: *Dorđe Petrović IV/3*

Štuttgart

Štuttgart je glavni grad nemačke pokrajine Baden Württemberg i sa 600.000 stanovnika njen najveći grad. Štuttgart je šesti po veličini grad u Nemačkoj i centar je okruga koji se po njemu zove i ima 2,1 milion stanovnika. Takođe je metropolska regija Štutgarta na šestom mestu, najveća u Nemačkoj.

Štuttgart se nalazi u Nekarskoj dolini koju okružuju vinogradi sa svih strana. Na brdima Štutgarta se nalaze otmene kuće, vlasnika velikih firmi, pogotovo vlasnika *Mercedes Benza*, zbog čega se i u narodu taj kraj zove na nemačkom *Villenviertel*. Štuttgart je podeljen na 23 opštine i 152 četvrti.

Dakle Štuttgart je poznat i po tome što je grad u kome živi 600.000 ljudi, ali radi preko dana 2 miliona ljudi. On je sedište više velikih poznatih nemačkih firmi, npr. Dajmler, Porše i Boš. Južne pokrajine Nemačke su među najbogatijim u celoj zemlji, tako da su i Štuttgart i Minhen kao najveći gradovi juga najbogatiji u celoj Nemačkoj. To Štuttgart duguje svojoj internacionalno poznatoj autoindustriji. Iako ima veliki broj stanovnika, Štuttgart nije u klasičnom smislu jako urbanizovan grad. Uličnu sliku ne čine mnogo mladih ljudi. Ima ih suviše malo prema broju stanovnika. Grad kao grad je jako čist i ureden i zbog toga ume da deluje „sterilno”. On nije sklon saobraćajnim gužvama zbog savršene infrastrukture. Centar grada je poznat kao odlično mesto za šoping. Poslednjih nekoliko godina dolaze turisti u posetu zbog novoizgrađenog *Mercedes Benz* muzeja, pored auto-puta koji vodi direktno do centra grada. Omiljena destinacija velikog broja turista je *Gottlieb-Daimler* stadion, koji je stadion VFB Štutgarta, i jedan od najmodernijih u Nemačkoj. Ono što čini Štuttgart izuzetno važnim je što ima najbolju školu inženjerstva i mašinski fakultet u celoj Nemačkoj.

Nažalost, ono što Štuttgart nema je noćni život. Štuttgart poseduje dve-tri značajnije diskoteke. A broj barova, laundžova i klubova se svodi na dve ulice u centru. Radnje se zatvaraju tačno u 8 časova uveče.

Na drugoj strani Štuttgart ima nešto fascinantno. Neki delovi su toliko moderni da deluju futuristički. Visoke staklene zgrade sa svetlim mermerom su klasičan stil štutgatskih poslovnih zgrada. Pošto auto-putevi vode preko brda ka Štuttgartu, pruža se odličan pogled na ceo grad. Iako je Štuttgart bio teško porušen tokom svetskog rata, puno starih crkava su bile sačuvane i one daju interesantan kontrast kad su okružene modernim ulicama i zgradama. Ali definitivno je najveći plus Štutgarta što je to grad sa najvećim životnim standardom u Nemačkoj. Trebalo bi da se spomene da se trenutno gradi u Štuttgartu nova železnička stanica, koja će biti jedna od najmodernijih u Evropi, ako ne najmodernija. Prošlog leta je gomila ljudi protestovala protiv izgradnje i u toku demonstracija je došlo do velikog broja povređivanja.

Često korišćeno ime „Švaba” u Srbiji kao naziv za Nemce potiče iz štutgatske regije. Pošto se Nemci koji žive u *Baden-Württembergu* nazivaju se *Schwaben*, a u narodu se i dan-danas ponekada kaže umesto Baden-Württemberg – Švabenland.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Baden Württemberg

Jugozapadna pokrajina (savezna država) Nemačke

Broj stanovnika: 10,7 miliona (2011)

Glavni grad: Štuttgart

Pokrajina se sastoji od 35 distrikta (*Landkreise*) i 9 nezavisnih gradova (*Stadtkreise*)

Nezavisni gradovi: Baden-Baden, Frajburg, Hajdelberg, Hajlbron, Karlsruhe, Manhajm, Pforchajm, Štuttgart i Ulm.

Pokrajina je nastala 1952. godine ujedinjenjem tri regiona (tradicionalne pokrajine): *Württemberg-Baden*, *Württemberg-Hohenzollern* and *Baden*.

Rodna kuća Fridriha Hegela danas je Hegelov muzej.

Fernsehturm Stuttgart

Prvi betonski televizijski toranj u svetu, koji je postao prototip za sve kasnije tornjeve slične namene, izgrađen je u Štuttgartu 1956. godine. Visok je 216,8 metara.

Štuttgart se smatra „kolevkom automobila” jer su u njemu krajem XIX i početkom XX veka konstruisani automobili koji su vremenom postali svetski brend: *Mercedes-Benz*, *Porsche* i *Maybach*.

Mercedes-Benz

MAYBACH

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Istorijski kutakPiše: *Luka Bojčić IV/3***Interesantni istorijski podaci**

- Meri Melon, poznatija pod nadimkom Tifusarka Meri, najpoznatiji je prenosilac bolesti na svetu. Radeći kao kuvarica u Njujorku pre Prvog svetskog rata, bila je lično odgovorna što je 53 puta izbijala tifusna groznica i razbolelo se oko 1.300 osoba. Često je menjala ime izbegavajući inspektore zdravstvene službe. Poslednje 23 godine života Meri je provela izolovana u karantinu državne bolnice, tvrdeći do samog kraja da je nedužna.
- Rimski car Aulo Vitelije (15–62. godine) usavršio je „veštinu” povraćanja gurajući pero u grlo. Činio je to između dva obroka da bi ponovo mogao da se baci na ždranje i pijančenje. Bio je poznat i po svojim neobičnim kulinarskim ostvarenjima od kojih je najpoznatije bilo „Minervin štit” – ogromna porcija specijaliteta na srebrnom poslužavniku. Vitelije je razaslao rimsku mornaricu na sve četiri strane tada poznatog sveta sa zadatkom da traže nove sastojke za njegova jela. Za neka od njih bio je, između ostalog, potreban mozak pauna, džigerica štuke, jezik flaminga...
- Svečane gozbe na dvoru kineskog cara Ših Hua iz 4. veka nove ere bile su veliko iskušenje za njegove goste i pravi užas za lepe devojke i žene sa njegovog dvora. Car bi izdvojio neku od njih, naredio da joj se glava odseče, a telo skuva i podeli gostima. Vrhunac krvave gozbe bilo je carevo naređenje da se glava nesrećne lepotice pronese na poslužavniku kroz prostoriju, pre nego što se gosti late jela, kako bi im dokazao da nije žrtvovao najružniju od svojih milosnica.
- S obzirom da su kuće običnih stanovnika stare Atine bile vrlo neugledne i tesne, te da su se stalno pregrađivale, prepravljale i doziđivale, tako su gradske ulice bile jako uske, a u nekima od njih se zbog toga čak nisu mogla mimoći ni dva prolaznika. Stoga je bio običaj da građani, pre nego što će izaći iz svojih kuća, pokucaju sa unutrašnje strane na izlaznim vratima najavljujući na taj način svoju nameru slučajnim prolaznicima kako bi se izbeglo da se otvaranjem vrata neko povredi. Veruje se da upravo otuda potiče naš današnji običaj da svoj ulazak u neku prostoriju najavimo na isti način. Takođe, zidovi su bili pravljeni od drveta i nepečenih cigli koje su bile povezivane blatom. Stoga ih je bilo lako probušiti, pa se lopovi nisu hteli zamarati obijanjem vrata i prozora, već su svoje pljačkaške poduhvate ostvarivali na lakši način, to jest bušenjem zidova. O tome najbolje svedoči i činjenica da je neki poznati antički provalnik dobio sasvim neobičan, ali potpuno primeren nadimak Bušizid.
- Sedmo i jedino do danas očuvano svetsko čudo je velika piramida u Gizi, Keopsova piramida. Arheolozi smatraju da je izgradnja velike piramide trajala oko 20 godina. Kada je izgrađena, piramida je bila visoka 145,75 metara, ali se tokom godina vrh urušio za oko 10 centimetara. Zapremina piramide je dovoljna da se u nju smeste tri najveće katedrale na svetu (Rimska, Londonska i Milanska), vidi se sa Meseca, a nalazi se u središtu kopnene mase zemlje.
- Winston Čerčil je važio za velikog ljubitelja mačaka. Njegov mačak Džok koga je vlasnik zvao svojim ličnim pomoćnikom bio je pored Vinstona i na njegovoj samrtnoj postelji.

- Petar Veliki (1672–1725), ruski car, imao je za vreme obeda, svedočili su neki njegovi savremenici, manire „krštenog medveda”. Često se penjao na sto i po tanjirima i priboru za jelo gazio svojim neopranim nogama, što je vrlo teško poverovati za vladara koji je Rusiju izveo iz srednjovekovne zaostalosti.
- I Australija je imala svoju dinastiju Ming. Predsednik vlade ser Robert Menzies koji se na ovom visokom položaju nalazio ukupno 18 godina (1939–1941. i 1949–1966), bio je poznat i kao Ming nemilosrdni. Nadimak je dobio po jednom liku iz poznatog stripa „Fleš Gordon”. Tako je i period Menziesovog boravka u zvaničnoj rezidenciji u Kamberi nazvan „doba dinastije Ming”.
- Bitka kod Karansebeša (današnja Rumunija) odigrala se tokom noći 17. septembra 1788. godine između više delova austrijske vojske. Oko 100.000 austrijskih vojnika ulogorilo se oko grada Karansebeš. Husari (konjica) koji su prešli reku Tamiš u cilju izviđanja prisustva Otomanske vojske naišli su na grupu Roma koji su im ponudili rakiju. Husari su, kupivši veliki broj buradi rakije, napravili veselje. Austrijska pešadija je uskoro i sama prešla reku i videvši žurku, zatražili su rakije i za sebe. Husari su to odbili i napravili su od buradi barikade oko sebe. Neko od vojnika je ispalio hitac koji je sve uzbunio. Ubrzo je došlo do puškaranja između dve strane, a celu situaciju je pogoršalo to što je neki vojnik iz pešadije povikao: „Turci! Turci!” U nastaloj panici vojnici sa obe strane su počeli da beže. Kako je austrijska vojska bila sačinjena od Italijana, Slovena i drugih manjina nastojanje austrijskih oficira da zaustave metež i njihove komande „HALT! HALT!” protumačene su kao uzvici „Alah! Alah!”. Da bude još gore, artiljerija je otvorila vatru po svojim vojnicima misleći da otomanska vojska napada. U mraku vojnici su pucali na svaku senku koju su videli. U opštoj bežaniji i sam austrijski car Josif II je pao sa konja.
- Dva dana kasnije kada se otomanska vojska pojavila kod Karansebeša imala je i šta da vidi. Ne manje od 10.000 mrtvih i ranjenih vojnika austrijske vojske je ležalo na zemlji
- Svetski trgovinski centar imao je 2 poštanska broja, 10.047 i 10.048, po jedan za svaku zgradu.
- Poslednji put da su američke zelene karte bile stvarno zelene boje je bilo 1964.
- Meksički predsednik Antonio de Santa Ana je 1842. godine priredio sahranu uz sve moguće počasti za svoju amputiranu nogu.
- Mitrida VI, kralj Ponta u Maloj Aziji, postao je tako otporan na razne otrove da nije uspeo da se otruje kada je odlučio da tako okonča život. Kralj je, zapravo, svakodnevno uzimao male količine otrova kako bi bio što otporniji jer je živeo u strahu da će ga neko otrovati. Kada je 63. godine p. n. e. pokušao da izvrši samoubistvo, kako ne bi pao pod ropstvo Rimljana, otrov koji je popio uopšte nije delovao. Na kraju je digao ruke od svoje namere i naredio robu da ga probode mačem.
- Sve do ubistva Kenedija, ubistvo predsednika se nije smatralo federalnim zločinom.

Retrospektiva

Kratkometražni film „Imam pravo na...”

Afirmativni kratkometražni film „Imam pravo na ...“ promoviše osnovna ljudska prava proklamovana Univerzalnom deklaracijom o ljudskim slobodama i pravima i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U stvaranju filma učestvovalo je 26 učenika Gimnazije „Ruđer Bošković“, a tokom realizacije čitave ideje, pored osnovnih prava i sloboda koje proklamuje dva najvažnija međunarodna pravna dokumenta, učili smo i veštine timskog rada, kontaktiranja i saradnje sa zvaničnim institucijama, rešavanja producerskih zadataka, audio i video snimanja...

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Scenografska kontekstualizacija scenarija rezultirala je snimanjem filma na devet lokacija u Beogradu:

Studentski park,
Palata pravde,
Urgentni centar Kliničkog centra Srbije,
Hram Svetog Save,
Sinagoga „Sukat šalom”,
Bajrakli džamija,
Katolička crkva Sveti Ćirilo i Metodije,
Restoran Košutnjak,
Gimnazija „Ruđer Bošković”.

I Have The Right...

režija: Nemanja Maraš
kamera: Nikola Radulović
montaža: Nemanja Maraš
postprodukcija: Ilija Samardžija

učestvovali:

Mina Petrović, Nikoleta Uljarević, Ksenija Vulić,
Dijana Devetaković, Aleksandra Matijević, Vanja Kovačević,
Jelica Šimunić, Dunja Milovanović, Marija Petreska,
Tamara Sekulović, Tamara Aleksić, Ana Stojiljković,
Ljiljana Novaković, Stefan Dimitrijević, Luka Nikolić, Marko Jurišić,
Marko Dragutinović, Lara Bošković, Nemanja Maraš,
Damjan Jovanović, Uroš Šajkić, Ivan Krgović, Jovan Ristovski,
Katarina Čelar, Nikola Dragutinović.

zahvaljujemo:

Urgentnom centru Kliničkog centra Srbije
SUP-u Čukarica

K.A.Š

Maraš
photography

imam
Pravona.

2008

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Osvrti na istraživanja učenika

Piše: *Kristina Stanković II/3*

A kakav je vaš puding?

U pet sati poslepodne vrlo umorna i iznervirana od uzaludnog vežbanja matematike ulazim u stan, a na vratima me dočekuje uvek nasmešena mama. Šapuće mi: „Ćao”, jer joj je u ruci telefon. „Da, razumem, priznanica vam je poslata”, čujem dok opažam šerpu na ringli, laptop pored nje i gomilu papira rasutu po kuhinjskom stolu. Puding na ringli je zagoreo. Mama to primećuje, nervira se, sklanja šerpu sa ringle, gleda podatke na laptopu i u tom trenutku joj zazvoni mobilni. Više nisam ni umorna ni iznervirana jer ne mogu a da se ne zapitam da li je moguće biti uspešna poslovna žena i posvećena žena i majka u isto vreme. Da li uspešnost na jednom polju isključuje uspešnost na drugom? Da li će vam puding uvek zagoreti ako pričate sa klijentima?

U poslednjoj deceniji ovo pitanje je toliko dobilo na važnosti da se više filmova i serija bavi baš tim. Poslednje filmsko ostvarenje u vezi sa tom oblasti je „*I don't know how she does it*” sa Sarom Džesikom Parker u glavnoj ulozi. Radnja prati mladu majku dvoje dece, uspešnu poslovnu ženu koja pokušava da balansira između ta dva života. Kada dobije unapređenje, shvata da je balans nemoguć i bira porodicu. Ako većina žena izabere isti put, podatak da sa samo tri odsto uspešnih kompanija upravljaju žene je logičan. Ovom vrlo popularnom i zanimljivom temom u svom radu za *Global Perspectives* bavila se Anja Koprivica. Svoje istraživanje je nazvala „Odnos između zaposlenosti žena i uticaj na prirodni priraštaj”. Ono što je ona zapazila poredeći Indiju i zemlje Evropske unije jeste da tradicija i vera mnogo utiču na odabir koji će žena napraviti. U Indiji je prirodni priraštaj visok i stabilan, ali je zaposlenost žena ekstremno niska, dok se u zemljama Evropske unije u poslednjoj deceniji primećuje stalan pad u prirodnom priraštaju, ako i rast u zaposlenosti žena. Veliki problem ženama predstavlja nedostatak vrtića ili dnevnih boravaka za njihovu decu. Čak i ako ih ima, preskupi su. Zbog toga mnoge žene napuštaju karijeru i posvećuju se porodici. Ovaj problem se može rešiti uz pomoć države i donacija kompanija, ali je komplikovanije nego što izgleda.

Pitam se da li su emancipacijom žene dobile samo još jednu obavezu ili pak mogućnost životnog izbora. Da li je i dalje tačno da je muškarac glava porodice, a žena vrat? I da, želim da verujem da ću biti i uspešna majka i poslovna žena i da će mi puding uvek biti kako treba, doduše onaj kupovni.

Tekst je inspirisan jednim od brojnih istraživačkih radova učenika koji su polagali ispit iz predmeta *Global Perspectives* na IGCSE programu (*International General Certificate of Secondary Education (IGCSE) - Cambridge International Examinations*) u Gimnaziji „Ruder Bošković”.

Polaganje pomenutog predmeta podrazumevalo je realizaciju četiri individualna istraživačka rada (Portfolio) u okviru četiri različite istraživačke oblasti. Strogi kriterijumi izrade rada podrazumevaju sakupljanje, analiziranje i predstavljanje podataka o istraživačkom problemu na globalnom, nacionalnom/lokalnom i individualnom nivou, zatim komparaciju i evaluaciju istraženog, kao i formulaciju mogućih scenarija razvoja zapaženih i predloženih procesa, trendova i akcija.

Među brojnim radovima, izdvojilo se nekoliko koje ćemo analizirati u narednim brojevima.

Name: **Anja Koprivica**

Subject: **Global Perspectives**

Component 1: **Portfolio** (extended study)

Area of Study: **Family and Demographic Change**

Topic: **Relationship Between Women Employment and Demographic Changes**

How much influence does employment of women have on recent demographic changes?

Prevedeni fragmenti Anjinog istraživačkog rada:

Što je zemlja ekonomski razvijenija, prirodni priraštaj se snižava, a godine u kojima žene dobijaju prvo dete povećavaju. Mogući razlog za to je veće postojanje poslovnih prilika za žene i viši životni standard. Kako bi što bolje predstavili ovaj problem poređićemo dve potpuno različite zemlje – Švedsku i Indiju. Ono što je sigurno jeste da je mogućnost zaposlenja zene u Švedskoj bolja nego u Indiji. Tome doprinosi ne samo različita ekonomska situacija nego i socijalno i kulturološko okruženje. U Švedskoj, žene su u obavezi da se edukuju dok se u nekim delovima Indije obrazovanje žena smatra neprihvatljivim.

Ono što statistika u Srbiji pokazuje jeste da je prosečno godiste prvorotkinje poraslo sa 25 u 2000. godini na 27 u 2010. Takođe žene se kasnije i udaju.

Ipak, zbog naše loše ekonomske situacije zaposleno je samo 53 odsto radno sposobnih žena, što znači da je svaka druga zaposlena. Uprkos tome, Srbija prati globalne trendove u promenama u prirodnom priraštaju.

Ono što je zapravo problem je da sve više žena bira karijeru umesto dece. To vodi do smanjenog prirodnog priraštaja i to znači da se populacija smanjuje. Populacija je sve starija takođe. Ono što naša zemlja može da uradi po tom pitanju je davanje novčanih bonusa za trudnice, omogućavanje povratka žena posle porođaja na posao i izgradnji povoljnih državnih vrtića.

SPEAK UP STOP DISCRIMINATION

Elektronski časopis učenika Gimnazije „Ruđer Bošković”
GRAĐANIN SVETA

Redakcija:

Ana Macanović (IV/2), Nevena Marković (IV/2), Jovana Bošković (IV/3), Luka Bojčić (IV/3), Đorđe Petrović (IV/3), Danilo Plavšin (IV/2), Petar Nenadić (IV/2), Luka Nikolić (II/3).

Lektor: Katarina Urošević (profesor srpskog jezika i književnosti)

Koordinator: Srđan Barišić (profesor sociologije)

Kontakt: srdjan.barisic@boskovic.edu.rs

GIMNAZIJA SA DOMOM UČENIKA „RUĐER BOŠKOVIĆ”

Kneza Višeslava 17, 11000 Beograd

Telefon: 011/ 35 444 17

www.osboskovic.edu.rs

RUĐER BOŠKOVIĆ
G I M N A Z I J A

KREATIVNE AKTIVNOSTI ŠKOLE

Tema narednog broja časopisa Građanin sveta: **ustavnost.**